

ПРОСТІР І ЧАС ЯК ОЗНАКИ ДУХОВНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДРАМАТУРГІЇ
ДАВНЬОГО ПЕРІОДУ

Українська драматургія - одна з найменш досліджених галузей художньо-словесної творчості нашого народу. І вже зовсім вона не вивчена з точки зору ступеня її духовності:

Ознак духовності конкретного твору літератури дуже багато, але зупинимося тільки на часово-просторових вимірах людського духу в творах давньої української драматургії.

Виходячи з усталеного поділу драматичних творів цього періоду за тематикою на побутово-розважальні, церковно-релігійні та історичні, спробуємо виділити і три типи підходу до форми виразу, ознак та функцій хронотопу; і три типи одухотворення часово-просторових уявлень персонажами та авторами.

Побутові діалоги, інтермедії внаслідок їхньої близькості до фольклору подають тільки реальні ознаки і форми художнього часу і простору - тут всі можливі порушення континууму /стягнення великого простору в умові сцени, тривалого часу - в кількохсекундний натяк тощо/ пов'язані з умовністю дії або з необхідністю підтримання гостроти сюжету та загострення людських стосунків. Окрім того, обов'язково наявний натяк на реальну конкретну епоху чи місцевість - тому й основними є конструктивна і пізнавальна функції хронотопу.

Церковно-релігійна драматургія децю загальмувала розвиток глибинних структур часу і простору саме надуманістю та заканонізованістю сюжетів. Аналіз цих творів свідчить: а) про абсолютну домінуючу конструктивної функції хронотопу; б) про повну зупинку розвитку часу на морально-етичному рівні. Виняток становить лише міраклі /точніше, соціальна п'єса/ Г.Кониського "Воскресіння мертвих", в якому автор піднімається до глобальних проблем безперервної циклічності часу та вічності.

Значніших результатів досягла історична драматургія цього періоду завдяки психологізові персонажів та переходу більшості історичних фактів /часово-просторових екскурсів/ з сфери символів у сферу прикладів-ілюстрацій. Це дало можливість загострити увагу на світоглядно-особистісній та оцінювальній функціях хронотопу.

Отже, вивчення цього питання допоможе у розв'язанні проблем, що стосуються ролі різних жанрів літератури /та ідеології, що викликали їх появу/ у формуванні духовності українського народу.